

Salvador Llobet i Reverter, un científic amant de la terra

Roser MAJORAL i MOLINÉ

Salvador Llobet va dedicar a la Geografia agrària la major part de la seva recerca entre 1940 i 1970. No calia esperar altra cosa d'un fill de pagès a qui el treball al camp va apartar de l'escola als 11 anys. El 1932, acabat de tornar d'una estada a París, va reprendre els estudis i començà el batxillerat, fent els sis cursos en sols dos anys. Fou quan publicà un primer treball sobre l'agricultura a la rodalia de Granollers, treball que figura al primer volum del *Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers*, agrupació que ell mateix havia fundat i de la qual havia estat nomenat president.

A partir de la seva llicenciatura el 1940, mentre compaginava les classes a l'Institut de Granollers i el treball com a professor Ajudant, Auxiliar o Adjunt a la Universitat, va començar a col·laborar amb Lluís Solé Sabarís a l'«Instituto de Geografía Elcano» del C.S.I.C. Mentre preparava la seva Tesi de doctorat, que presentà a Madrid el 1944, va publicar a la revista *Estudios Geográficos* (1943) un treball sobre la distribució altitudinal de la vinya i l'olivera al Montseny, preludi del que escriuria més tard sobre el conjunt de Catalunya i que és el que ara es reedita. En aquests anys, i durant la seva etapa d'investigador del C.S.I.C. (1953), els seus treballs sobre l'agricultura catalana alternen amb les monografies comarcals que escriu sobre *Andorra* (1947, b) o per a la *Geografia de Catalunya* dirigida per Ll. Solé Sabarís (*Andorra, Ripollès i Osona* al vol. II (1964) i *Vallès i Maresme* al vol. III (1968)). D'aquesta època són al meu entendre, els dos millors treballs de Salvador Llobet sobre l'agricultura catalana: el seu excel·lent estudi sobre el Maresme (1955) i el capítol sobre l'explotació del camp per a la *Geografia de Catalunya* (vol. I, 1958). A més de tota aquesta tasca de recerca i publicació, encara li quedava temps per anar a resseguir carrerades i parlar amb els pastors junt amb Joan Vilà Valentí, treball de camp que donà lloc a una comunicació que presentaren conjuntament al Congrés Internacional de Geografia de Lisboa el 1949, o, més tard, per transcriure íntegrament l'original del manuscrit del «Diario» de Francisco de Zamora i preparar-ne una edició que no es va arribar a publicar. És un treball que va aprofitar per preparar, anys més tard, un parell d'articles que va publicar a la *Revista de Geografia* (1970 i 1989).

La vinya i el vi van ser, des d'un bon principi, el tema central dels treballs de Geografia agrària de Salvador Llobet, i no solament dels específics o monogràfics sobre el tema (1943, 1950, 1956, 1959), sinó, també, dels seus treballs comarcals sobre l'agricultura (Maresme, 1955), o en general sobre l'agricultura catalana. En parla també, amb més o menys extensió, en tots els seus treballs comarcals, tant als llibres sobre el Montseny (1947, a) i *Andorra* (1947, b) com a les diferents monografies comarcals que preparà per a la *Geografia de Catalunya*. L'analitza acuradament des de tots els punts de vista, tant evolutius (progressió i davallada, estralls de la fil·loxera) i locacionals, com tècnics i de conreu o de comercialització i industrialització del vi i el cava (1956, 1959).

El treball que s'ha escollit per reproduir en la present ocasió, és la comunicació que va presentar al *I Congreso Internacional de Pirenaístas*, que se celebrà a Sant Sebastià l'any 1950 i un bon exemple de la rigorositat i seriositat amb què Salvador Llobet ha treballat sempre. Es tracta de la delimitació latitudinal i altitudinal de la vinya i l'olivera a Catalunya a finals dels anys quaranta, insistint, principalment, en els aspectes fenològics i ecològics de l'adaptació del conreu a condicions climàtiques i morfològiques difícils i, en casions, extremes del terreny. Crec que s'ha de ressaltar, a més de la important aportació que representa per al tema, la gran quantitat de cites documentals que ajuden a refer els límits històrics i el pacient i laboriós treball de camp que va efectuar. Sembla que no va quedar arxiu per regirar ni vinya per trepitjar. Fins i tot, com ell mateix explica amb una simple nota metodològica a peu de pàgina (nota que no reflecteix, ni de bon tros, la quantitat de feina i de temps esmerçats en el recull de la informació), va enviar una enquesta als alcaldes dels municipis de la «zona crítica». Per cert que el nombre de respostes dels municipis lleidatans no fou el que esperava, malgrat d'haver insistit una segona vegada. Aleshores Llobet comentà amb el tarannà brusc i franc que sempre l'ha caracteritzat: «Es de suponer que el número de constestaciones está en relació directa a la cultura de las poblaciones afectadas».

Les dificultats no el desanimaren i el resultat fou excel·lent. Quan anys després (1979) vaig intentar d'esbrinar, còmodament asseguda a la meua cadira de despatx, amb totes les estadístiques corresponents a les superfícies de vinya i olivera de tots els municipis de Catalunya a la mà, com havien variat els límits d'ambdós conreus en 30 anys, em vaig adonar del que havia suposat, amb els mitjans de què disposava Salvador Llobet els anys 40, i tot i l'entusiasme que sempre l'ha caracteritzat en el seu treball de camp, arribar a traçar un mapa, d'extraordinari interès i de gran fidelitat, només amb dues senzilles isolínies unint els punts on, en aquells moments, havia vinyes i oliveres.

Expressar gràficament o cartogràficament xifres o fets sempre ha estat una de les habilitats de Salvador Llobet i una interessant aportació addicional a les seves publicacions sobre l'agricultura catalana. Deixant de banda els nombrosos treballs editorials, només cal veure els mapes i gràfics que acompanyen el seu treball sobre l'agricultura del Maresme (1955) o el de l'explotació del Camp de la *Geografia de Catalunya* (1958). Principalment, en el darrer cas, el mapa que ell anomena «Distribució proporcional dels principals conreus a Catalunya», un mapa d'usos del sòl en què no solament localitza, sinó que fins i tot quantifica, tot basant-se en la dominància i preponderància dels diferents conreus, que era el més difícil de fer, donada la manca d'estadístiques.

Malauradament pels agraristes, és clar, a partir de la seva reincorporació a la Universitat (1967), Salvador Llobet s'inclinà cada vegada més cap al camp de la Geografia física, bàsicament vers la Geomorfologia, tot fent, principalment, interessants aportacions a l'estudi del periglaciari a Catalunya, sobretot en dues de les seves àrees d'estudi preferides: Andorra (1974) i Montseny (1975).

Salvador Llobet ha rebut en diferents ocasions premis com a reconeixement a la seva tasca investigadora (Premi Extraordinari de Doctorat i Premi d'Investigació Menéndez y Pelayo a la seva Tesi, Premi Menéndez y Pelayo al seu treball sobre Andorra) i homenatges per diferents motius (jubilació, nomenament com a Fill predilecte de Granollers, etc); s'han escrit moltes pàgines sobre la seva obra i persona (Vilà-Valentí, 1979 a i b; AA.VV.

1989) i la seva recerca. Tot són elogis al treball seriós i ben fet. S'ha dit i repetit, que Salvador Llobet és un home de caràcter fort i adust però d'una gran humanitat. Jo vull afegir, ara que en tinc ocasió, que per a mi Salvador Llobet, sempre ha estat un professional entusiàstic i seriós i una persona entranyable que m'ha fet palesa, en diferents ocasions, la seva noble i desinteressada amistat.

Referències

- AA.VV. (1979): *Aportacions en homenatge al geògraf Salvador Llobet*, Barcelona, Departament de Geografia de la Universitat de Barcelona.
- AA.VV. (1989): *Salvador Llobet. Fill Predilecte* de Granollers, Ajuntament de Granollers.
- LLOBET REVERTER, S. (1932): «Evolució dels conreus a Granollers i la rodalia des del segle passat», a *Butlletí de l'Agrupació Excursionista de Granollers*, I, 2: 4-9.
- (1943): «Distribución altitudinal del olivo y de la vid en la región del Montseny», a *Estudios Geográficos*, IV: 829-845.
- (1946): «La economía agrícola de Andorra», a *Estudios Geográficos*, VII: 247-267.
- (1947, a): *El medio y la vida en el Montseny. Estudio Geográfico*, Barcelona, C.S.I.C. Reedició el 1990 per l'Agrupació Excursionista de Granollers.
- (1947, b): *El Medio y la Vida en Andorra. Estudio Geográfico*, Barcelona, C.S.I.C. Reedició el 1986 per la Ed. Promocions Literàries en la Col·lecció Andorra Històrica i Literària, núm. 9, Andorra.
- (1950): «El límite septentrional de la vid y el olivo en Cataluña», a *Actas del Primer Congreso Internacional de Pirenaístas*, Zaragoza, C.S.I.C.
- (1955): «De geografía agraria de la comarca del Maresme (Barcelona)», a *Estudios Geográficos*, XVI, 58: 23-72 i 59: 215-298.
- (1956): *Alella y su vino*, Alella, Bodega Cooperativa Alella Vinícola.
- (1958): «Utilización del suelo y economía del agua en la región semiárida de Huerca-Overa (Almería)», a *Estudios Geográficos*, XIX, 70: 5-26.
- (1959): «La industria del vino espumoso español», a *Estudios Geográficos* XX, 77: 459-481.
- (1960): «L'agricultura a Catalunya. L'explotació del camp», a Ll. SOLÉ-SABARÍS (Dir.) *Geografia de Catalunya*, Barcelona, Aedos. I: 375-461.
- (1964): «Andorra», «Ripollès» i «Osona», a Ll. SOLÉ SABARÍS (Dir.) *Geografia de Catalunya*, Barcelona, Aedos, vol. II: 131-154, 337-360 i 361-384.
- (1970): «Los viajes de Francisco de Zamora en Cataluña y la Geografía económica del Principado», *Revista de Geografía*, IV, 1: 81-91.
- (1974): «Esbós d'alguns fenòmens periglaciars a Andorra» a *Actas del Séptimo Congreso Internacional de Estudios Pirenaicos, tomo V, Geografía*. Instituto de Estudios Pirenaicos, Jaca, pp. 183-189.
- (1975): «Materiales y depósitos periglaciares en el Macizo del Montseny. Antecedentes y resultados», *Revista de Geografía*, IX, 1-2: 35-58.
- (1978-79): «Esbós d'alguns fenòmens periglaciars a Andorra», a *Revista de Geografía*, XII-XIII: 9-16.
- LLOBET, S. i VILÀ VALENTÍ, J. (1951): «La trashumancia en Cataluña», a *Compte rendu du XVI Congrès International de Géographie, Lisbonne, 1949*, Lisboa, III: 36-47.
- LLOBET, S i GÓMEZ ORTÍZ, A. (1985): «El riu Ter i les seves terrasses fins al Pastoral», *Revista de Geografía*, XIX: 5-40.

- LLOBET, S. i FONT, J. (1989): «El valor geogràfic dels viatges de Francisco de Zamora per Catalunya», a *Revista de Geografia*, XXII: 49-60.
- MAJORAL, R. (1979): «L'extensió actual de la vinya i l'olivera a Catalunya», a *Aportacions en homenatge al geògraf Salvador Llobet*, Barcelona, Dept. de Geografia de la Universitat de Barcelona, 127-142.
- VILÀ VALENTÍ, J. (1979): «Dedicatòria al Prof. Salvador Llobet», a *Revista de Geografia*, XII-XIII: 5-7.
- (1979): «Presentació i Ofrena», a *Aportacions en homenatge al geògraf Salvador Llobet*, Barcelona, Dept. de Geografia de la Universitat de Barcelona, 7-8.